

Люди в образах: об'єктний та суб'єктний підходи до інтерпретації

Ткаченко Тетяна Григорівна,
лікар-психіатр, сертифікований психотерапевт, навчаючий терапевт, супервізор за
напрямком символдрами, дійсний член ГО Інститут Розвитку Символдрами та
Глибинної Психології (ІРСГП), сертифікований психотерапевт-психоаналітик, член
Української Спілки Психотерапевтів (УСП), член Європейської Асоціації
Психотерапевтів (ЕАП)

Методи роботи зі сновидіннями можуть бути використані і для роботи з імагінаціями. При цьому об'єктний підхід тлумачення зустрічає менший опір, ніж суб'єктний. І це важливо враховувати в роботі з пацієнтами, особливо при посиленні опору, оскільки інтерпретація на суб'єктному рівні вимагає високого ступеня інтеграції пацієнта і тому часто викликає опір. Чим більш проблематичний зміст імагінації (ворожа тварина, висохла пустеля, зламана квітка), тим обережніше має відбуватися робота на суб'єктному рівні. Таким чином об'єктний підхід тлумачення зазвичай передуює суб'єктному.

Добре відомі можливі питання на об'єктному рівні:

- Кого нагадує вам ця тварина / ця квітка?
- Чи спадає вам на думку хтось із вашого життя, хто був таким колись або є таким зараз?
- Може, є якась життєва ситуація, якась сфера життя, що викликає у вас асоціації з цією пустелею?

Питання на суб'єктному рівні:

- Чи могла б така тварина сховатися також і у вас?
- Коли ви могли б відчувати себе подібним чином, як ця тварина?
- Чи відчуваєте ви, що у вас теж є така посушлива зона?
- З чим пов'язана ця посуха, що відбувається, чому ви даєте собі замало води?
- Що ви у своєму житті так само важко змогли зробити плідним / не зовсім змогли / або навряд чи змогли?
- Чи відчували ви себе іноді як ця зламана квітка?

Люди, що фігурують у снах і кататимних образах, можуть грати одну з трьох основних ролей:

1. Можуть представляти когось найбільш значущого для індивіда
2. Представляти його ідеї
3. Представляти самого індивіда

Якщо індивід емоційно пов'язаний з людьми, що фігурують у сновидінні, має з ними любовні або антагоністичні взаємини, стає зрозуміло, чому він фантазує про цих людей, і чому вони з'являються у його сновидінні. Але якщо індивід не розуміє, які люди діють сновидінні, тоді побачений образ буде символізувати когось або щось, а, може бути, щось у самому індивіді. Навіть образ сексуального потягу може бути прихований під іншим, часто негативним або загрозливим образом, тобто справжня ідентичність має бути розкрита лише в ході додаткової аналітичної роботи. При цьому мають значення особливості поведінки суб'єктів сну, фізичні характеристики (зовнішність), особливості одягу, поведінка, особливості наданого суб'єктом - все це допомагає зняти маску з фігури уві сні. Особливе значення має завершена дія, яку вчинив уві сні суб'єкт.

Якщо в образі представлено безліч людей, які об'єднані однією ознакою, важливо оцінити, чим ці люди були об'єднані. Наприклад, якщо у сні вони сумують, це означає наближення переживань депресії, якщо всі розведені, - зміцнення ідеї розлучення.

Знатні люди (президенти, королі, королеви) можуть означати батьків індивіда, або тих, хто на них схожий за значимістю, при цьому підпорядковане ставлення при спілкуванні з начальством відображає батьківську залежність. Літні люди є образом мудрості та інтуїції. Герой у снах чоловіка - Самість, у снах жінки - Анімус. Огидна особистість - Тінь, яка виступає як негатив індивіда, або демонструє заперечену ним самість.

В мотивах символдрами багато образів з представленням людей пацієнтам в їх сновидіннях наяву:

- “Король і королева”
- “Значуща особа” (де мотив має дві форми уявлення: значущої особи в її реальному вигляді та уявлення значущої

особи в символічній формі, і робота в одній із форм з інтроєктом людини)

- “Ідеал Я” (який дає доступ до проблем ідентичності і ідентифікації з іншими)

та інші.

К. Нор дає приклад роботи з пацієнткою, якій запропонувала мотив “Образ з міфічного світу” (враховуючи актуальну роботу пацієнтки з міфологічним сюжетом). Вона запитує пацієнтку, у якої з'явився образ Антігони:

Якою ви її бачите?

Як впливає на вас її вираз обличчя?

Чи можете ви спробувати опинитися в цьому місці і вступити в контакт з Антігоною?

Що ви відчуваєте? і так далі.

В цій імагінації терапевтка намагалась активно підтримувати контакт між пацієнткою та Антігоною, в якій вона наочно розкривала свій Я-ідеал в перенесенні на терапевтку. Зближення в образі реальної самості пацієнтки з Антігоною повинно було допомагати більш реалістично сприйняти не тільки цей ідеал, але й ідеалізовану особу терапевтки і таким чином нарцисично укріпити пацієнтку.